

Motion till riksdagen 2021/22:4273

av **Birger Lahti m.fl. (V)**

med anledning av skr. 2021/22:31 Riksrevisionens rapport om hållbart företagande och styrning av de statligt ägda bolagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur styrningen av de statligt ägda bolagen kan förtydligas ytterligare med hänsyn till de internationella riktlinjerna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur vidare krav på utvärdering och kontroll av de statligt ägda bolagens hållbarhetsredovisning kan införas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhällsnyttan alltid ska stå i fokus för ägarstrategin samtidigt som företagen bedrivs ekonomiskt effektivt och i de fall viktiga samhällsintressen står i konflikt med de statliga bolagens vinstkrav ska målsättningen i ägarstrategin ses över, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Vänsterpartiet vill se en offensiv statlig företagspolitik med höga ambitioner. Det statliga ägandet ska utgå från svenska förutsättningar men även följa förändringar på världsmarknaden och i omvärlden. Förtroendet för de statliga institutionerna är avgörande för att skapa legitimitet för den demokratiska processen. Att statligt ägda bolag agerar föredömligt och med god transparens är därför av särskild vikt.

Riksrevisionen pekar i sin rapport på hur en del av bolagen med statligt ägande har svårt att förhålla sig till bl.a. OECD:s riktlinjer och andra internationella riktlinjer som

en del av ägarpolicyn och att det i sin tur har lett till svagare incitament för bolagen att beakta riktlinjerna. Man pekar också på ett behov bland vissa av bolagen av att vägledningen blir mer uttrycklig och praktiskt orienterad för att de internationella riktlinjerna ska kunna följas.

Regeringen menar i sin tur att det delvis redan förekommer mycket uppföljning angående riktlinjerna och delvis att de internationella riktlinjerna innehåller en viss komplexitet och att bolagen har rätt och ansvar för att själva tolka dessa.

Vänsterpartiet menar att det är problematiskt om det finns tveksamheter kring de internationella riktlinjerna och särskilt då OECD:s riktlinjer för multinationella företag som bl.a. rör mänskliga rättigheter, miljö och fackliga rättigheter. Vänsterpartiet vill därför se att regeringen följer Riksrevisionens rekommendation i frågan.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur styrningen av de statligt ägda bolagen kan förtydligas ytterligare med hänsyn till de internationella riktlinjerna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vidare pekar Riksrevisionen ut en del problem med bolagens redovisning angående hållbart företagande. Utgångspunkten för hållbart företagande är att statligt ägda bolag ska bedriva sin verksamhet på ett sätt som gynnar hållbar utveckling – ekonomisk och social såväl som miljömässig utveckling.

Riksrevisionen pekar på att regeringen har brustit i sin information till riksdagen i relation till hållbart företagande. Man anser också att hållbarhetsredovisningen i högre utsträckning borde likna den finansiella redovisningen. Regeringen menar att man ser problemet och att en del åtgärder redan har vidtagits för att förbättra situationen. Man menar också att de statliga bolagen redan har högre krav på sig än andra bolag som enbart följer lagstiftningen.

Vänsterpartiet menar att bolag med statligt ägande skiljer sig från andra bolag. Det statliga ägandet bör vara ett sätt att trygga samhällsnyttiga ändamål; i längden är de en del av det demokratiska systemet. Med det sagt är arbetet med hållbart företagande och redovisningen av detsamma en mycket viktig del och uppföljningen av detta behöver, i likhet med Riksrevisionens förslag, skärpas. Vänsterpartiet vill därför se direkt handling i relation till hållbarhetsredovisningarna och ett inväntande av nuvarande initiativ utfall är inte tillräckligt.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur vidare krav på utvärdering och kontroll av de statligt ägda bolagens hållbarhetsredovisning kan införas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet menar att staten bör använda sitt ägarskap av statliga bolag för att tillgodose samhällsnyttiga ändamål. Kravet på lönsamhet i statliga bolag ska inte gå före samhällsnyttan. De statliga bolagen ska användas aktivt för att bygga Sverige tryggare, mer jämlikt och ekologiskt hållbart, för att öka konkurrenskraften och inte minst för att jämna ut orättvisa skillnader mellan stad och landsbygd.

Om vi ska kunna hålla ihop och skapa förutsättningar för utveckling i hela Sverige måste vi ha likvärdiga grundläggande förutsättningar oavsett var vi bor. Statliga bolags egentliga ägare är alla som bor i Sverige, inte regeringen. Ägardirektiven till flera av de statliga bolagen behöver därför utvecklas.

Samhällsnyttan ska alltid stå i fokus för ägarstrategin samtidigt som företagen bedrivs ekonomiskt effektivt. I de fall viktiga samhällsintressen står i konflikt med de statliga bolagens vinstkrav ska målsättningen i ägarstrategin ses över. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Birger Lahti (V)

Ulla Andersson (V)

Ali Esbati (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Hanna Gunnarsson (V)

Cicie Weidby (V)